

Innlegg sendes Fiskeribladet Fiskaren
E-post: redaksjonen@fbfi.no
Telefaks: 55 21 33 01
Adresse: Bontelabo 2, 5003 Bergen

Hovedinnlegg/kronikk: Maksimalt 5.000 tegn (ca. 750 ord).
 Underinnlegg/replik: Maksimalt 1.500 tegn (ca. 250 ord).
 Fiskeribladet Fiskaren forbeholder seg retten til å forkorte alle innlegg som mottas. Likeledes forbeholder vi oss retten til å lagre innlegg i

elektronisk form, samt publisere dem på internettet. Innlegg honoreres ikke. Bidragsyttere oppfordres til å sende innleggene med epost til redaksjonen@fbfi.no
 Vi tar også i mot lagringsmedia av alle typer.

Kysttorsk eller skrei?

Tilsvaret til artikkel i Fiskeribladet Fiskaren onsdag 10. juni 2009.

Det er først viktig å understreke at det så vidt vi kjenner til ikke er noen uenighet verken blant norske eller utenlandske forskere hvorvidt skreien, også kalt nordøstarktisk torsk, er en egen bestand som skiller seg fra torskens langs kysten og i Nordsjøen. Dette er ikke basert på øresteinsdata, men på flere ulike genetiske markører. Ørestein kan nok mer betraktes som torskens «ferdskriver», men data fra de ulike genetiske markørene gir det samme svaret – skrei og kysttorsk er så forskjellige at de må behandles som to ulike bestander.

Havforskningsinstituttet har i flere år drevet innsamling og analyse av torsk langs hele norskekysten for om mulig å få en bedre forståelse av hvordan denne arten er strukturert langs vår lange kyst. I alt har det blitt samlet inn om lag 11.000 torsk fra nær 100 forskjellige lokaliteter i løpet av en fem-års periode. I tillegg har vi et stort materiale både fra Barentshavet, fra gyteperioden i Lofoten og fra Borgundfjorden. Dette arbeidet er under publisering, men en del av de

Fiskeribladet Fiskaren 10. juni

funnene som er gjort i løpet av denne perioden er klare.

Et viktig moment i diskusjonen rundt kysttorsk/skrei komplekset er spørsmålet: Hva er kysttorsk? Både samtaler med fiskere langs kysten og ikke minst våre data tyder på at oppdelingen kysttorsk/skrei er noe for enkel. Det er klare indikasjoner på at den torsk vi finner langs kysten egentlig består av to komponenter – en stasjonær «fjordtorsk» og en mer mobil kysttorsk, også kalt «banktorsk». «Fjordtorsk» er den delen av bestanden som vi finner inne i fjordene våre hele året. Forsøk har vist at denne sjelden vandrer over 10 km. «Banktorsk» derimot vandrer gjerne ute på bankene og langs egg-

kanten på jakt etter føde, men ser ut til å benytte fjordene eller områder lenger inne mot kysten når den skal gyte.

Både fjordtorsk og banktorsk inngår i de to dataseriene som i dag brukes til årlig bestandsvurdering av det samlede kysttorsk-komplekset, uten at de to komponentene er spesifisert. Den ene tidsserien er kysttorktet om høsten. Her dekkes store deler av bankområdene (også utenfor 12 mil), mens enkelte fjorder er dårlig dekket. Den andre serien er beregnet fangst av kysttorsk innenfor 12-mila. Her er 12-mila valgt fordi en har regnet med det aller meste av fisket på kysttorsk skjer innafor 12-mila, og fordi separat landingsstatistikk er tilgjengelig innafor

” I alt har det blitt samlet inn om lag 11.000 torsk fra nær 100 forskjellige lokaliteter i løpet av en fem-års periode

12-mil. Som vist i Fiskeribladet Fiskaren 8. juni finnes også innslag av kysttorsk noe lengre ute. Det betyr at noe fangst av banktorsk-typen mangler i dette regnskapet. Foreløpig har det ikke vært gjort noe anslag av hvor stort

kvantum dette kan dreie seg om, men prøvedekningen tilsier at slike anslag vil være usikre. Torsk med kysttorsk otolitt-type registreres en sjelden gang også ute i Barentshavet og ved Bjørnøya-Svalbard, men det kan være et resultat av usikkerheten i type-bestemmelsen. Foreløpig finnes ingen gentisk analyse som bekrefter slike funn.

Genetikkmaterialet viser at til tross for at kysttorsk-komplekset i dag behandles som én bestand, er det langt fra så homogent som en kanskje skulle forvente. Basert på det datamaterialet som vi i dag sitter på viser «fjordtorsk» en klar strukturering mellom fjorder og større områder.

Etterson de genetiske analysene viser så klare forskjeller mellom kysttorsk og skrei, ble det i 2007 innledet vi et samarbeid med Fiskeridirektoratet for å assistere dem i identifikasjon av skrei på gytefeltene med tanke på mulig åpning av fiskefelt, først i Lofoten og senere i Borgundfjorden. Dette samarbeidet har vist seg som et nyttig redskap i forvaltningen av torskens i disse områdene.

Geir Dahle, forsker og Asgeir Aglen, forsker

Kommentarer til «Strengere vernetiltak» 10. juni

Vern av kyst-torsk, hvem har vi regulert og hvem bør vi regulere?

I onsdagens utgave av Fiskeribladet Fiskaren leste jeg at forskningsdirektør Kjell Nedreaas mener en må gå hardere til verks når det gjelder vernetiltakene for kysttorsk, og at en snart måtte se resultatene av tiltakene.

Nå er dette overhode ikke et forsøk på å kritisere Nedreaas, og jeg mener Nedreaas og hans stab gjør et viktig og godt arbeide i så måte. Men dessverre viser det seg at de midler Havforskningsinstituttet tildeles for å gjennomføre forskning på bla. kysttorsk og en hel del andre arter ikke strekker til. Frem mot september regner jeg med at flere partier faner lovnader om sterk økning i forskningsmidler til HI, som har et geografisk arbeidsområde flere ganger større enn fastlandsnorge med meget viktige fiskebestander.

Ja, det er på tide å se resultater av tiltakene, og de tiltakene som har blitt satt i verk tidligere. Men nå er det på høy tid å se på måten man setter inn vernetiltak ovenfor kysttorsk. Den eneste måten jeg kan se fokuset er på vern av kysttorsk, og de eneste som har blitt berørt av slikt vern i form av restriksjo-

ner, er ene og alene fiskerne. Det er selvfølgelig i den største interesse for fiskerne at man ønsker å bevare og gjenoppbygge kysttorskens igjen, bevares. Men nå er det på høy tid å se på hvordan en setter inn tiltak for å gjenoppbygge bestanden, og ikke minst hvor en skal sette inn tiltak.

De truslene som kysttorskens møter i dag er mange og de er sammensatte. Den norske fisker er selvfølgelig utpekt som en, men her er det mange mange flere. Foruten de naturlige svingninger i temperatur og tilgang til føde, må man så absolutt se på menneskeskapte forandringer i torskens naturlige habitat.

Den som ikke lærer av historien er dømt til å gjenta den, sies det. Og her er det vel ikke unaturlig at jeg sammenligner utviklingen av hva som skjer mellom villfisk og oppdrettet fisk, det historien har vist oss om for eksempel laksebestanden. Det at myndighetene subsidierer torskoppdrett slik som i dag, med den store usikkerheten det medfører ovenfor kysttorsk er meget uheldig.

For det første er ofte torskoppdrett plassert og ønsket plassert slik at det skaper en konflikt med villtorskens naturlige oppsigsplas-

ser og gyteplasser i fjorder og svad.

For det andre har man rømningstall i torskoppdrett som er sjokkerende, og en risikerer selvfølgelig at en her får blandet genetiske egenskaper inn i villtorsk, noe som ikke er ønskelig.

For det tredje har man en meget stor risiko for utvikling av sykdom i unaturlig tette konsentrasjoner av torsk, slik man finner oppi oppdrettene.

For det fjerde så har jeg vanskelig for å se for meg at oppdrettsselskaper i lengden vil bruke lokale torskstammer i oppdrettene. Det er vel vanskelig å forsone en hurtig vekst og utsatt kjønnsmodning for å møte noen av torskoppdretts utfordringer, med at man beholder de samme egenskapene som villtorskens rundt merdene. Risikoen for de lokale torskstammene er da ved rømning, og at den etter hvert formerer seg evt. med villtorsk. Da har ikke villtorsk, kysttorsk eller rettere sagt den ekte torskens blått blod i årene lenger, men er påvirket av menneskeskapte faktorer som ikke kan kontrolleres eller begrenses. Hvordan mine «dommedagstanker» vil vel enkelte si, gjør med denne problemstillingen, kommer fremtiden til å vise oss.

For å benytte et av norsk

fiskerireguleringsprinsipp som kalles «føre var», er det på høy tid at man setter inn begrensninger også på torskoppdrett. Forskningsresultater vil forhåpentligvis vise oss hvilken innvirkning de to torskene adskilt med en notvegg mellom seg har på hverandre. Sikre forskningsresultater må foreligge før en tar de nevnte risikoene ett eneste skritt videre. For jeg kan vanskelig forestille meg at den store risikoen en nå tar med torsk, kysttorsk, modde eller hva du kaller den, er verdt de elendige resultatene torskoppdrettene kan vise til. Torsk er tross alt en meget viktig art for fiskerne og Norge.

Tareskogen er visst ikke det den en gang var, og flere ganger har jeg hørt at den største økologiske katastrofen som skjer i Norge i dag, er at tareskogen forsvinner. Synderen er rund og piggete og kalles kråkebolle har jeg hørt. Men jeg kan neppe forestille meg at høsting av taren over store arealer virker positivt inn i denne sammenhengen eller. Et spørsmål jeg har stilt mange ganger; er kysttorskvern og taretråling (merk rasering av kyst-torskens habitat) forenelig? Jeg kan vanskelig forestille meg at det vil være positivt for hakkespetter at

Fiskeribladet Fiskaren 10. juni

skogen de bor i blir hogd ned eller. Høsting av tare over store områder, hvor kysttorskens lever, kan vel umulig være fremmende for torskbestanden?

Vernetiltakene som har kommet vil likevel til tross for de andre faktorene jeg nå har nevnt, settes inn mot fiskerne. Yrkesfiskere riktig nok. Turistfiskere blir selvfølgelig ikke regulert, og de vil nok kunne boltre seg på yrkesfiskernes tidligere plasser trygt en stund til.

Hva vil jeg så med dette? Jeg vil selvfølgelig at det settes inn reguleringer og vernetiltak på andre enn fiskerne også. Nemlig på det som flere og flere fiskere opplever som sine konkurrenter.

Lars Hopmark, leder i Møre og Romsdal Fiskarlag